

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

Praznicul jubilar al I. P. S. Sale Episcopul diecezan

Intreaga obște a credincioșilor din cuprinsul eparhiei a prăznuit în zilele de 14—16 Ianuarie împlinirea unui sfert de veac de arhipăstorire a I. P. S. Sale Episcopului Valeriu Traian, purtată cu aleasă demnitate și încununată de roade atât de frumoase și bogate. De 161 de ani, de când există această de Dumnezeu păzită eparhie, unui sirgur arhieru i-a fost dat să păstorească mai bine de un sfert de veac, anume ctitorului liceului din Beiuș, Samuil Vulcan. Ce sunt 25 de ani în raport cu lungul șir de veacuri? Dar în vieața unui om, a unui muncitor, a unui creator de opere mărețe, un sfert de veac reprezintă mult. În vieața unui arhieru apoi înseamnă și mai mult căci un sfert de veac de arhierie înseamnă un sfert de veac de neconținut martiriu. Și cine dorește episcopatul numai în acest sens face bine, fiindcă dorește martiriul.

În cei 25 de ani de apostolie curată, și de activitate încărcată de mare răspundere, marele Arhipăstor s'a dovedit un stâlp neclintit al Bisericii noastre unite cu Roma și un îndreptar luminat al credincioșilor, străduindu-se să înalte cât mai sus stindardul lui Cristos în mijlocul unei lumi ce se înstrăina tot mai mult de Casa Domnului. Răvna misionară ce a depus-o pentru trezirea celor ce dormeau în somnul indiferentismului religios a mobilizat forțele spirituale latente ale multora, punându-le în serviciul cauzei sfinte a mântuirii sufletelor. Lăcașuri de închinăciune ridicate, institute reorganizate, vieața religioasă sporită, aceste și atâtea altele au făcut că la împlinirea celui dintâi sfert de veac de rodnică arhierie și în pragul celui nou, nu numai fiii săi sufleștești din eparhia Orăzii ci întreaga provincie mitropolitană să prăznuiască cu bucurie acest eveniment rar în vieața unui arhieru, exprimând înaltului Ierarh felicitări cu adevărat sincere pornite din adâncuri de inimi și însoțite de cele mai călduroase urări pentru sănătatea și fericirea personală a Excelenței Sale, ca să poată păstori încă mulți ani eparhia în fruntea căreia stă cu atâta demnitate.

În urma trecerii la cele vecinice a mult regretatei Dș. Lucreția, sora mai mare a Ex. Sale, jubileul nu s'a putut prăznui cu fastul și proporțiile cum s'a anunțat prin circulara din Decembrie a Vicarului general episcopesc, Il. Sa Dr. Gheorghe Miculaș. El s'a desfășurat în cerc mai restrâns, familiar, cu discreție dar impresionantă măreție. Dorind Ex. Sa ca această zi de mare însemnătate pentru Dânsul s'o petreacă împreună cu clerul diecezan, sfătuindu-se cu el asupra chestiunilor »ce privesc deaproape vieața religioasă și morală a credincioșilor și bunul mers al administrației bisericești«, pentru ziua de 14 Ianuarie a. c. a convocat

Sinodul diecezan

la care au luat parte următorii :

- Il. mul Dr. Gheorghe Miculaș, prepozit capitular, proto-
notar apostolic, vicar general episcopesc.
- Il. mul Petru Tămăian canonic-lector, protonotar apostolic.
- Rev. mul Augustin Maghiar, canonic-cantor.
- Rev. mul Dr. Ioan Georgescu, canonic-custode.
- Rev. mul Ioan Butean, canonic-școlastic.
- Rev. mul Dr. Ludovic Tăutu, canonic-cancelar.
- Rev. mul Alexandru Ghera, canonic onorar, vicarul foraneu
al Sătmarului, protopopul Careilor.
- Rev. mul Cornel Sabo, canonic onorar, directorul școlii
normale diecezane.
- Rev. mul Emil Bran, canonic onorar, paroh I în Oradea-
Orașul nou.
- Rev. mul Petru Cupcea, Arhidiacon On., vicarul foraneu al
Sălajului și protopop în Șimleu.
- Rev. mul Gheorghe Mator, Arhidiacon on., protopop central.
- Rev. mul Dr. Valer Hetco, Arhidiacon on., protopop al
Beiușului.
- Rev. mul Antoniu Bălibanu, Arhidiacon on., protopop al
Mărghitei.
- M. On. Alexandru Mișuțiu, protopop al Tășnadului.
- M. On. Aurel Ghilea, protopop al Zălaului.
- M. On. Traian Mihalca, administratorul protopopiatului
Ierului.
- M. On. Valentin Coposu, administratorul protopopiatului
Supurului.
- M. On. Vasile Barbul, directorul Cancelariei diecezane.
- M. On. Dr. Paul Luran, paroh în Groși, notarul proto-
popiatului central.

M.On. Paul Tămăian, paroh în Sâmbăta, notarul protopopiatului Beiuș.

On. Aurel Iluțiu paroh în Finiș, notarul protopopiatului Beiuș.

On. Teodor Lazin, paroh în Sfârnaș, notarul protopopiatului Marghita.

On. Vașile Șuta, preot în Căpleni, notarul protopopiatului Carei.

M.On. Iosif Patachi, paroh I în Sanislău, repr. preoțimeii din protopopiatul Ierului.

M.On. Nicolae Iuhas, paroh în Satu-Mic, notarul protopopiatului Tășnad.

On. Vasile Moody, paroh II în Șimleu, notarul protopopiatului Șimleu.

On. Augustin Moldovan, paroh în Mălădia, repr. preoțimeii din protopopiatul Supur.

On. Liviu Truțașiu, paroh II în Zălau, notarul protopopiatului Zălau.

Rev.mul Francisc Hubic, arhidiacon on, profesor al Acad. teologice.

M.On. Dr. Vasile Chirvaiu, profesor la Acad. teologică.

M.On. Gheorghe Barna, profesor la Acad. teologică.

M.On. Dr. Gavril Stan, profesor la Acad. teologică.

Cl. Dr. Coriolan Tămăian, profesor la Acad. teologică.

On. Mihai Selăgian, profesor la Acad. teologică.

M.On. Dr. Nicolae Flueraș, directorul liceului de băieți din Beiuș.

M.On. Victor Popoviciu, delegatul corpului didactic dela liceul de băieți din Beiuș.

On. A. Iluțiu, delegatul corpului didactic dela șc. norm. diecezană.

On. Teodor Matei, profesorul de religie dela liceul de fete din Beiuș.

P. C. Ioan Gârleanu, vice-provintialul părinților franciscani.

P. C. Ioan Nicolas, superiorul părinților Assumpționiști.

Fr. Bonifaciu Sattmann, superiorul Fraților Școlari.

La orele 9 s'a săvârșit în biserica Catedrală S. Liturghie pontificală la care au concelebrat, în afară de membrii Ven. Capitlu, și câțiva Rev. mi Părinți sinodali. Ceilalți au asistat dela locurile designate în presbiter. La începutul Liturghiei s'a făcut »Invocarea Spiritului Sfânt«, iar la urmă s'a cântat Te-Deum-ul de mulțumită pentru împlinirea celor 25 de ani de episcopat. După terminarea S. Liturghiei, toți Părinții sinodali iau loc în presbiter, pregătit anume pentru această ocazie.

Dela masa prezidială I. P. S. Sa Episcopul, îmbrăcat în mandie și cu mitra rostește o mișcătoare cuvântare de deschidere a Sinodului. Indată după aceasta II. Sa Dr. Gh. Miculaș, prepozitul capitular, într'o substanțială cuvântare, prezintă I. P. S. Sale omagiul Clerului diecezan. O dăm în cele ce urmează :

Excelența Voastră, Înalt Preasfințite Stăpâne, Venerat Sinod Diecezan!

Sinodului nostru diecezan de astăzi îi imprimăm o strălucire sărbătorească fericită împrejurare, că astăzi se împlinesc 25 de ani, de când I. P. S. Sa Arhipăstorul și Părintele nostru iubit a fost consacrat întru Episcop, în

catedrala sfintei Mitropolii din Blaj și astfel înălțat la acea sublimă treaptă, pe care sunt așezați cei ce sunt urmași ai Sfinților Apostoli, urmași, cari sub greaua răspundere înaintea judecății lui Dumnezeu, sunt trimiși ca să propovăduiască, cu cuvântul și fapta, împărăția lui Dumnezeu aici pe pământ.

Un prilej foarte rar și binevenit, pentru ca să manifestăm bucuria noastră în cadre sărbătorești și într'o atmosferă de veselie, justificată de dragostea părințească, de care e pătrunsă inima I. P. S. Sale față de fiecare dintre noi și față de fiecare credincios din cuprinsul Diecezei noastre. Ven. Frați, inima Părintelui nostru sângerează de durere, sufletul lui e cuprins de o adâncă jale, căci din voința nepătrunsă a lui Dumnezeu, ființa care a fost mai aproape de inima lui, preaiubita și neuitată soră *Lucreția*, a trecut din viața aceasta pământească la viața cea cerească, pentru ca să fie răsplătită și încununată cu cununa fericirii de veci pentru viața ei adânc evlavioasă. Să fie împărtășită de lumina cea de veci, ea, care zilnic se împărtășea cu trupul și sângele Fiului lui Dumnezeu, făcându-se astfel model de viață creștinească, și prin inima ei cea plină de bunătate, mamă s'a făcut orfanilor, soră de caritate răniților, mângâitoare bolnavilor, ocrotitoare săracilor și îndrumătoare celor ajunși în năcazuri, făcându-se tuturor toate. Noi, fiii suflotești ai Părintelui nostru, Episcop împărtășim nu numai bucuriile lui, ci și durerile lui. De aceea îl rugăm, să primească din partea noastră, condoleanțele noastre sincere și adânc simțite, iar amintirea decedatei sale surori *Lucreția* o vom păstra cu scumpătate.

Ven. Frați! Deși suntem stăpâniți de jalea Părintelui nostru Episcop, totuși nu putem să tănuim bucuria noastră acuma, când îl vedem ajuns la hotarul celor 25 de ani ai episcopatului său, mai cu seamă dacă considerăm *greaua sarcină a îndatoririlor* cari apasă umerii lui. Sarcină, pe care o poartă cu atâta bărbăție și cu atâta râvnă înlăcărâtă, încât zelul său aprins nu cunoaște oboseală, nu cunoaște odihnă.

Și nu putem să tănuim sentimentele noastre de grațitudine, dacă considerăm *înfăptuirile* cele atât de bogate în roade binecuvântate, săvârșite atât în cele spirituale, cât și în cele ce privesc prosperarea în cele materiale a Diecezei noastre scumpe.

Episcopul cel după inima lui Christos, Ven. Frați, pot spune, că e martirul misiunii sale sfinte, misiune concretizată în îndemnul S. Ap. Pavel îndreptat către Timotei: „iară tu propovăduiește cuvântul, stai de el cu și fără de vreme; muștră, ceartă, îndeamnă cu toată in-

delunga răbdare și cu învățătura. Pentru că va veni vremea, când învățătura cea sănătoasă nu o vor primi, ci după poftele sale își vor alege loruși învățători, cari le vor gâdăli urechile, și dela adevăr auzul își vor întoarce și la basme se vor pleca. Inșă tu priveghiază întru toate, îndură răul, fă lucrul evanghelistului, slujba ta fă-o deplin.“ Il. Tim. 4.

Acest îndemn, această poruncă de sus venită, ca o trimbiță sună în urechile Episcopului ziua și noaptea îndemnându-l, ca să-și jertfească chiar și viața pentru sufletele încredințate grijei sale arhipăstorești, căci: *păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru oile sale. Priveghiază, sună mereu acea trimbiță dumnezească, priveghiază, să nu piară nici o oaie din turma ta, căci va veni judecata cea mare, când va trebui să dai seamă nu numai de sufletul tău, ci și de sufletele încredințate grijei tale arhipăstorești căci: „celui ce i s'a dat mult, mult se va cere dela el și căruia s'a încredințat mult, mult se va pofti dela el.“ Luc. 12, 49.*

Aceasta trimbiță cu glasul ei sonor și respectat, îl îndeamnă mereu pe Episcop, ca prin *pilda vieții sale* să strălucească înaintea oamenilor, cum strălucesc stelele și soarele pe cer: „așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri“. Sunetul acelei trimbițe îl îndeamnă pe Episcop, ca să se facă tuturor toate: văduvelor mângâiere, orfanilor ocrotire, săracilor ajutorare, celor slabi propiă, celor desperați îmbărbătare, celor ce se găesc în umbra morții și în întunerecul păcutului propovăduitor înflăcărat și neînfricat al luminii lui Christos, căci porunca aceea dată prin gura S. Ap. Pavel: „priveghiază întru toate, îndură tot răul, fă lucrul evanghelistului“, este categorică și nu suferă nici o răstălmăcire.

Chiar și S. Ap. Pavel se cutremură de această grea sarcină a apostolatului și cu înfricoșare exclamă: vai mie, de nu voiu vesti Evanghelia, vai de mântuirea sufletului meu! De aceea și Conc. Tridentin sarcina, care apasă conștiința Episcopului, o declară de aproape insuportabilă: „onus etiam angelicis humeris formidabile“, sarcină, care, după cum spune S. Vincențiu Ferreri, numai cu ajutorul special al lui Dumnezeu se poate purta: „Episcopatus habet onus importabile, nisi Deus iuvet“. De acea Venerabilul Beda se miră, cum de unii îndrăznesc să dorească a ajunge la demnitatea de Episcop: „miror quod hodie laetantur multi, cum Episcopatum obtinent, cum potius gemere deberent et flere sub tanto onere,

quod tot animarum curam in se suscipiant, proisque animam suam et aeternam salutem Deo oppignorant.“ Iară S. Augustin nu cuteza nici să sa apropie de locul unde era episcopie în sedisvacanță, de frică, să nu fie ales Episcop: „usque adeo timebam episcopatum, ne illo accedere, cavebam, et hoc agebam quantum poteram, ut in humili loco salvarer, ne in alto periclitarer.“

Iată, Ven. Frați, soartea invidiată de mulți a Episcopului, soarte care în realitate nu-i altceva, decât o continuă abnegare de sine, o viață plină de zbucium și o luptă eroică purtată cu jertfirea de sine contra tuturor vrășmașilor lui Christos și a Bisericii sale sfinte. Iar Episcopul român unit cu Roma pe lângă că a trebuit să țină în mâinile sale nestinsă lumina lui Christos, a mai trebuit să ducă în trecut o luptă plină de eroism și de dârză tenacitate pentru apărarea patrimoniului național al neamului său, iar în prezent, să apere cu brațe vânjoase ceea ce e mai sfânt sufletului nostru, să apere credința strămoșilor noștri, credința cea izvorită dela Roma eternă, care deodată este și leagănul obârșiei noastre după sânge.

De aceea cinste, dragoste și ascultare li-se cuvine Episcopilor noștri din partea noastră a tuturor, căci în ce măsură îi vom cinsti și venera noi pe acești *Ingeri păzitori* ai Bisericii, după cum Ingeri îi numește și Scriptura, în aceeași măsură îi vor cinsti și asculta credincioșii noștri, și vor forma un zid puternic în jurul Arhieriei noștri, zid, pe care nu-l vor putea doborî nici odată aceia, cari, în detrimentul neamului și a Țării, se ostenesc din greu ca să distrugă legăturile, prin cari în mod indisolubil și pe veci suntem legați de Vicarul lui Christos aici pe pământ, de urmașul Sfântului Petru, Vârhovnicul Apostolilor din cetatea Romei.

Cinste și ascultare și supunere li-se cuvine Episcopilor noștri. Și mai cu seamă noi, stând la hotarul apostoliei de un sfert de veac al Părintelui nostru Episcop, trebuie să fim cuprinși în toate măruntaiele sufletului nostru de o adâncă mulțumire și de o fainică mângâiere, că bunul Dumnezeu ni l-a dat noauă, ca prin strălucirea evlaviei sale și a virtuților sale, și prin pilda faptelor sale, ca un far luminos să ne arate calea mântuirii noastre. Căci într'a-adevăr, pildă vie ni s'a făcut noauă în toate lucrurile sale, după îndemnul S. Ap. Pavel: întru toate pe tine să te dai pildă de fapte bune. Pildă vie ni s'a dat noauă în câștigarea virtuților, cu cari trebuie să se împodobească cei ce lucră în via Domnului, și mai cu seamă

în răbdare, în iertare și în blândețe, urmând admoniția Scripturii: „slugii Domnului nu i se cade să se sfâdească, ci blând să fie cătră toți, cu răbdare și cu blândețe certând pe cei potrivnici.“ II. Tim. 2, 24.

Pildă vie ni s'a făcut noauă prin dărnicia sa, ca să nu râvnim la bunuri pământești și mâinile noastre să nu le oprim dela faptele de milostenie și de binetacere, căci lucru cunoscut este în lungul și largul Diecezei noastre, că toate ale sale cu mână largă le-a împărțit și le împărțește spre scopuri de binefaceri bisericesti, culturale, naționale și filantropice, încât pentru sine și ai săi n'a pus deoparte nimica din venitele sale în cursul celor 25 ani ai episcopatului său. Această dărnicie aproape proverbială a Părintelui nostru episcop e o strălucită virtute, pe carea S. Ieronim o numește gloria Episcopilor: „gloria Episcoporum est Ecclesiae et pauperum inopiae providere.“ Această virtute a dărniciei îl face pe Episcopul nostru oglinda Episcopilor după inima lui Christos. S. Bruno zice: „Verus Episcopus non desiderat aurum, non divitias, non iucunditatem saeculi, sed laborem utilem sibi et his, super quos intendit.“

Profunda evlavie și virtuțile alese și dărnicia Părintelui nostru Episcop au împrumutat scaunului episcopal pe care îl ocupă, o splendoare și o strălucire necontestată de nimenea, și prin ele demnitatea episcopală a ridicat-o la culmile cele mai înalte, căci după cum spune s. Grigorie cel Mare: „dignitas Episcopi non constat în ambitione culminis, sed in sublimitate virtutis.“

Iată, Ven. Frați, evlavie și virtuțile și dărnicia au fost și sunt acel stimulent puternic și irezistibil, cari îl indeamnă pe iubitul nostru Părinte Episcop, ca să-și jertfească toate puterile sale fizice și sufletești pentru binele Bisericii și al neamului său și să împlinească cu credință și cu râvnă vrednică de toată admirația noastră îndemnul S. Ap. Pavel: „iară tu priveghiază întru toate, îndură răul, fă lucrul evangelistului și slujba ta fă-o deplin.“

E numai lucru firesc, Ven. Frați, că apostolia săvârșită și îndeplinită cu un zel incomparabil a Episcopului nostru, au produs roadele cele mai binecuvântate pentru Dieceza noastră îmbătrânită în vrednicii. Din clipa, cum a preluat sarcina guvernării acestei Dieceze, cu râvnă înflăcărată și cu o tenacitate, care nu cunoaste oboseala, s'a nizuil ca deoparte să asigure Diecezei sale o prosperitate materială mai înfloritoare decât cea din trecut, de altă parte, și mai presus de toate, să intensifice viața reli-

gioasă și să o ridice la culmile cele mai înalte, prin toate mijloacele morale și materiale, cari îi stau la dispoziție.

Astfel:

a) Lucrul cel dintâi al I. P. S. Sale în guvernarea diecezei noastre a fost, ca să dea ființă Teologiei noastre diecezane. Papa Piu VI, de fericită pomenire, în Bulla de preconizare a celui dintâi Episcop al Orăzii, Moise Dragoș, îi impune îndatorirea: „volumus autem, quod tu Seminarium ad praescriptum Concilii Tridentini instituas . . . conscientiam tuam super hoc onerantes“. Dar a trebuit să treacă aproape 150 de ani, și să vină I. P. S. Nostru Episcop, pentru ca să îndeplinească mandatul marelui Pontifice. Și în vremea aceasta de așteptare literatura bisericească în dieceza noastră nu și-a găsit cultivatori, și mulți bărbați cu splendide pregătiri au dispărut fără de nicio urmă. Astăzi însă, cu sprijinul moral și material al I. P. S. Sale, ca de început, au apărut deja și vor mai apare toate manualele de Teologie lucrate de cătră profesorii dela Teologia noastră.

b) Pentru a ridica splendoarea cultului dumnezeesc, a înființat corul bisericii catedrale, introducând orchestra, cel dintâi pas, și s'o spunem, îndrăzneț, pentru a înfăptui ceea ce Psalmistul cere pentru preamărirea lui Dumnezeu: „lăudați pe Domnul în timpane, lăudați-l în strune și organe și în chimvale binaerăsunătoare“, chiar și în bisericile orientale. În urma acestei inovații, Liturghiile, mai cu seamă cele pontificale și serviciile divine din Săptămâna Patimilor exercită o adâncă influință evlavioasă asupra credincioșilor, cari până aci nu prea cercetau biserica.

c) Tot pentru ridicarea splendoarei cultului dumnezeesc, biserica Catedrală a îmbogățit-o cu splendide odăjdii bisericești, prin ce apoi și procesiunile noastre au devenit o impunătoare și strălucită manifestare a credinței noastre catolice.

d) A introdus exercițiile spirituale sistematice, atât pentru cler, cât și pentru laici, ceea ce la noi mai înainte era un lucru cu desăvârșire nebăgat în seamă, bun numai pentru clericii din Seminarile teologice. E de prisos să accentuez, că roadele binefăcătoare ale acestor deprinderi sufletești se arată vădit și se resimt în pastorația sufletelor.

e) Pentru aprofundarea vieții religioase a rânduit, ca în postul Sfintei Mării, în fiecare zi seara să se cânte Paraclisul Maicii Domnului și să se predice despre virtuțile Ei. O dispoziție fericită, care a aflat răsunset viu în sufletele credincioșilor. În aceste zile câmpurile și

livezile răsună de frumoasele cântări mariane, cântate cu atâta căldură de cătră tinerii și bătrânii parohiilor noastre.

f) A introdus Ordinele călugărești atât de probate pe tărâmul pastorației, cât și pe cel al educației tineretului școlar: ale Asumpționiștilor, Franciscanilor, Fraților școlari, Oblatelor Asumpționiste și a Congregației Notre Dame de Sion, cari toate contribuiesc, nebănuit de mult, la intensificarea vieții religioase în institutele noastre de educație și în parohiile primejduite de sectarism și de indolența religioasă.

g) În urma vieții religioase pornită spre înflorire, e numai un lucru firesc, că la îndemnul Părintelui nostru Episcop, pe întreg întinsul Diecezei să ia ființă diferite reuniuni religioase, ca: Reuniunea Mariană, Congregația Mariană, Reuniunea Sfintei Inimi alui Isus, a S. Rozar, a S. Anton, a S. Pavel și altele, cari sunt în continuă dezvoltare și îndeplinesc un apostolat din ce în ce mai rodnic. Numărul acestor reuniuni de evlavie e aproape 300, față de numărul neexistent din trecut. Aș mai putea înșira și alte măsuri luate de către I. P. S. Sa spre îndemnare la evlavie și la cucernicie adevărat creștinească. mă mărginesc însă a constata, că viața religioasă în Dieceza noastră a luat un avânt îmbucurător și împărtășaniile zilnice sunt din ce în ce mai frecvente, precum dovedesc datele statistice intrate dela Oficiile parohiale. Și se confirmă adevărul, care zice: „Qualis Pastor, talis grex“, și ceea ce zice s. Ambroziu: „in Episcopo vita formatur omnium.“

Ven. Frați! Dintr'o inimă pătrunsă de evlavie și stăpânită de iubirea de Dumnezeu și de neam, nu pot să răsară decât numai tendințe și nizuinți de a face bine și mai cu seamă virtutea cea mult plăcută lui Dumnezeu: *dărnicia*. Și întru adevăr, pe Episcopul nostru îl putem numi *Episcopul dărnicilor*.

Despre dărnicia largă a Episcopului nostru face mărturie:

a) Seminarul diecezan, care pe lângă că a fost radical refăcut și mărit cu un etaj, dându-i-se fațadei întregi un stil românesc, a mai fost dotat cu o fermă de 14 jugh. cad. intravilan și grădină, cu toate clădirile economice, precum și cu un teren arabil de 100 jugh. cad., dănie, la carea nu s'a gândit nimeni să o facă în cursul alor aproape 150 de ani, de când există acest scump clenodiu al Diecezei noastre.

b) Face mărturie impunătoarea clădire a școlii noastre Normale, la inaugurarea căreia au ținut să fie de față Ministrul educației naționale și Ministrul Cultelor, cari prin cuvinte

elogioase și-au exprimat mulțumitele lor călduroase pentru jertfa dată cu mână atât de largă pentru promovarea și dezvoltarea învățământului normal.

c) Face mărturie clădirea Seminarului teologic, precum și clădirile instituțiilor noastre de educație și de învățământ din Beiuș, transformate și mărite toate conform recerșințelor igienice și pedagogice moderne. Apoi mănăstirea și micul Seminar al PP. Franciscani din suburbia Ioșia.

d) Despre dărnicia Episcopului nostru face mărturie biserica militară din Oradea, apoi bisericile din Finiș, Băița, Delani, Holod, Vintire, Drăgești, Gruilung, Păulești, Beznea și Remeți; apoi bisericile din Uileac, Tria Mocrea, Ciulița, Groși, Aușeu, Sărsig, Topa, Borozăl, Salonta, Chieșd, Decănești, Zălau și Sovata, dintre cari unele au fost clădite din temelii, altele refăcute radical și unele ajutate în mod simțitor. Către aceste se mai adaugă casele parohiale din Mărghita, Șimleu, Săcuieni, Păulești și altele.

e) Pe lângă largă dărnicie a Episcopului nostru mai fac mărturie și sutele de elevi și eleve dela instituțiile noastre diecezane, cari cu ajutorul burselor acordate lor au putut să-și continue studiile, făcând astfel ca să se populeze școlile noastre cu elevi de bună nădejde, și mai cu seamă cele din Beiuș, cari, mulțumită solitudinii părintești a I. P. S. Sale, precum și a bunei conduceri, au ajuns să fie considerate și socotite între cele mai bune licee și internate din Țară.

f) În sfârșit, ca să nu le pomenesc pe toate, pe cari de altcum nici nu le știu, pentru că multe s'au făcut după sfatul evanghelic: *iară tu când faci milostenie, să nu știe stânga ta, ce face dreapta ta*, tot despre dărnicia Episcopului nostru fac mărturie: manualele și studiile teologice, S. Scriptură a T. N., misionarii diecezani, conferențierii bisericrești, tipografia Mănăstirii din Bixad, clopotele și odăjdiele Catedralei, fondurile diecezane și cele ale domeniului episcopesc, și altele.

Iată, Ven. Frați, o iconă cât se poate de exactă, dar natural necompletă, a unei activități apostolice, plină de râvnă și de zel înflăcărat, apostolică săvârșită cu un uimitor elan de către I. P. Sfințitul nostru episcop în cursul celor 15 și ceva de ani de când avem fericierea să-l vedem în fruntea Diecezei noastre.

Cu multă bucurie putem să constatăm, în acești ani de binecuvântată guvernare, că moravurile s'au îndreptat și credința s'a întărit în sufletele credincioșilor noștri, pe lângă toate

ispitele și amenințările venite dela cei ce ne dușmănesc Biserica noastră pentru trecutul ei atât de glorios și pentru luminile, pe cari aceasta Biserică le-a vărsat asupra neamului nostru întreg.

* * *

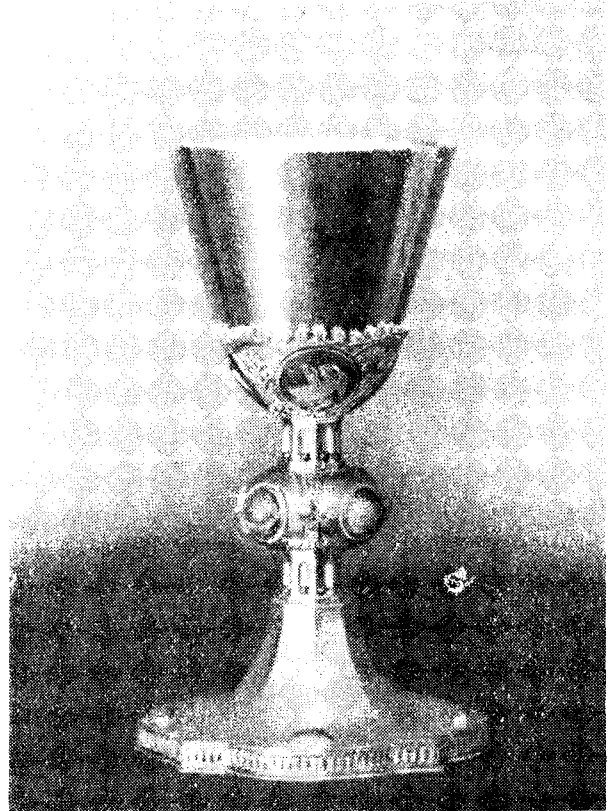
Se cuvine deci, Ven. Frați, ca inimile noastre să le împodobim astăzi cu haine sărbătorești, cu haina grațitudinii și cu haina dragostei nețârmurite către marele nostru Arhiepiscop Valeriu Traian, care toate clipele zilelor sale le jertfește pentru binele nostru și pentru prosperarea și înflorirea Diecezei noastre scumpe.

I. P. S. Părinte al nostru, cu sentimente de profundă reverință ne prezintăm omagiile noastre la Tronul episcopesc, căruia i-ai împrumutat atâtă strălucire și splendoare prin faptele tale mărețe și cu buze tremurânde ne ridicăm glasul rugăciunilor noastre spre cer, la Dumnezeu milelor și al îndurărilor, rugându-l: Doamne Dumnezeule, cu umilință ne prosternem înaintea Ta și rugăciuni fierbinți înălțăm la Tronul tău cel ceresc, ca să trimiți de sus darul tău și binecuvântarea ta asupra Episcopului nostru Valeriu Traian, care cu neclătinată credință ți-a slujit și-ți slujește Ție, și pe care prin Spiritul tău cel Sfânt l-ai pus să îngrijească în Biserica ta sufletele rescumpărate cu scump sângele Fiului tău. Uplete inima lui cu harurile cele cerești, varsă în sufletul lui înțelepciune cerească și tărie neclătinată, ca luminat de darul tău și încălzit de iubirea Fiului tău Unulnăscut, să ne povățuiască pe cărările mântuirii. Dă-i sănătate și viață îndelungată, ca neînfricat și cu zel înflăcărat să propovăduiască împărăția ta aici pe pământ în toate zilele vieții sale. Te rugăm Doamne, ca pe Arhiepiscopul și Stăpânul nostru să-l umbrești cu darul tău cel ceresc și întru mulți ani să ni-l păzești.

Fraților, cu o gură și cu o inimă să zicem: **I. P. S. nostru Episcop Valeriu Traian, întru mulți ani trăiască!**

Terminându-se cuvântările Promotorii cer să se citească Decretul de deschidere a Sinodului. Asemenea s'a cetit Decretul de Mărturisirea credinței, după care a urmat mărturisirea credinței din partea tuturor membrilor sinodali după formula »Urbaniană« prescristă. La propunerea promotorilor Episcopul cere membrilor sinodali să facă jurământul »de a păstra secretele sinodului«. S'au mai cetit apoi și următoarele decrete: a) despre modul de viață în timpul Sinodului, b) de a nu judeca și c) de a nu se depărta. Înainte de terminarea acestei sesiuni de deschidere Il. Sa, prepozitul capitular Dr. Gh. Miculaș a prezentat Ex. Sale

doi cadouri prețioase: unul din partea clerului episcopal un potir de argint aurit, ciselat cu mâna și împodobit cu pietri prețioase, având următoarea inscripție

IUBITULUI ARHIPĂSTOR

CLERUL DIECEZAN

cu ocazia jubileului de XXV ani episcopat
XIV Ian. MCMXXXVIII

iar din partea Ven. Capitlu Catedral un Evangheliar legat în argint aurit și bogat împodobit cu pietri prețioase, cu următoarea inscripție:

ZELOSULUI PĂRINTE ÎN ALE DOMNULUI

Dr. VALERIU TRAIAN FRENȚIU

cu ocazia jubileului de XXV ani episcopat

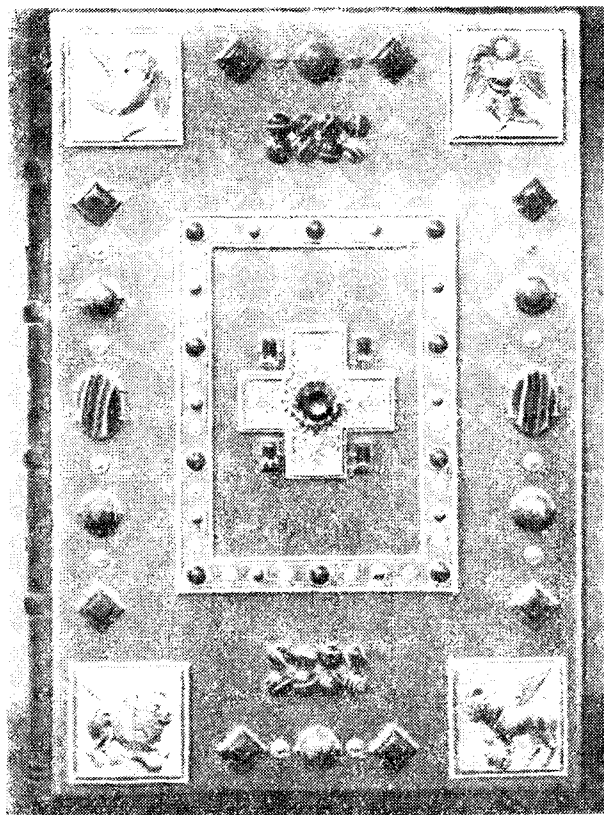
CAPITLUL CATEDRAL

XIV Ianuarie MCMXXXVIII

Cu Binecuvântarea Arhiepiscopă se termină sesiunea solemnă de deschidere, iar membrii Sinodului trec la reședința episcopescă, unde încep lucrările comisiunilor, cari se continuă și după masă până la orele 17 când, în sala cea mare a Bibliotecii diecezane, are loc ședința plenară, la care s'au luat în desbatere rapoartele comisiunilor și s'au redactat decretele.

În ziua de 15 Ianuarie la orele 8 a. m. s'a săvârșit în Catedrală S. Liturghie pontificală ca în ziua precedentă. S'au semnat de către toți membrii Sinodului decretele, ce se vor publica în broșură aparte pentru a putea fi anexate Decretelor Sinodului din 1926, fiind în mare parte o modificare a acestora. Apoi s'a cetit decretul de încheiere și s'a cântat Doxologia cea mare. Atât la solemnitatea deschiderii cât și

a încheiere răspunsurile liturgice au fost date de corul Academiei noastre teologice și au asistat mulți credincioși dornici să vadă ceremonii atât de rare și solemne.

Evangelierul oferit de Capitu.

Sosirea Arhierilor.

Cu acceleratul de 12¹⁰ a sosit din spre Arad Ex. Sa Ioan Bălan episcopul Lugojului, însoțit de Il. mul prepozit Dr. Nicolae Brînzeu, de M. On, Iosif Popa protopopul Aradului și de D-I I. Băltescu președ. Soc. Reșița. Câteva minute în urmă, cu acceleratul de București, a sosit și Ex. Sa Mitropolitul Alexandru Nicolescu însoțit de Il. mul prepozit capitular Dr. Victor Macavei și Ex. Sa Iuliu Hossu episcopul Clujului. La gară au fost întâmpinați de Il. Sa prepozitul Dr. Gh. Miculaș și de un numeros grup de preoți și credincioși, apoi s'a format un lung cortegiu de automobile ce s'a îndreptat spre reședință unde au fost așteptați de I. P. S. Sa Episcopul. Întâlnirea Înălților Arhieriei a fost foarte mișcătoare. După masă, cu acceleratul de Satu-Mare, a sosit și Ex. Sa Alexadru Rusu. Încă în aceeași zi a avut loc o scurtă conferință episcopescă.

Solemnitatea de Duminecă.

Ca și poporul credincios să poată lua parte la bucuria Arhipăstorului iubit solemnitatea jubilară externă s'a amănat pe Duminecă, fiind în 14 Ianuarie zi de lucru. De data aceasta vasta noastră Catedrală s'a dovedit neîncăpătoare pentru mulțimea venită la acest praznic intim și familiar, dornică să vadă pe toți Arhieriei bisericii noastre slujind împreună. După cât știm este întâia dată după complenirea scaunului metropolitan când cei 5 Arhieriei au prilejul, aci în țară, să slujească împreună. I. P. S. Sa Mitropolitul cu acest prilej îmbrăca pentru întâia dată *paliul metro-*

politian, primit în ultimul Consistor Papal și adus de Rev. mul Dr. A. L. Tăutu, venit cu această ocazie dela Roma. Arhieriei sunt încunjuși de un săbor de 12 demnitari bisericești și doi diaconi. Serviciul la altar îl fac clericii Academiei teologice. Corul Catedralei, sub încusita conducere a maestrului Francisc Hubic, a executat »liturghia solemnă«, o compoziție mai nouă a maestrului. După Evanghelie întreaga asistență ocupă locul rezervat în presbiter, iar I. P. S. Sa Mitropolitul rostește o frumoasă cuvântare ocazională la adresa Jubilantului, pe care o publicăm în întregime:

„Așa să ne socotească pe noi oamenii, ca pe niște slujii ale lui Hristos și ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu, iară ce e mai mult se caută aceasta între ispravnici ca să se afle cineva cuviincios. I. Cor. 4, 1, 2.“

Slujile lui Isus Hristos și ispravnicii tainelor lui Dumnezeu sunt în primul rând episcopii. Lor li s'a dat prin delegație toată puterea în cer și pe pământ, pentru ca mergând să învețe toate popoarele, să le boteze în numele sfintei Treimi și să înteze tuturor în numele lui Hristos să păzească tot ce li s'a poruncit lor, asigurându li-se asistența perpetuă și activă a omnipotenței dumnezeiești. Lor li s'a dat să lege și să deslege totul pe pământ, ratificându li-se activitatea în această direcție în cer.

În dependență de sf. Apostol Petru și urmașii aceluia, vicarii lui Isus Hristos, pe cari Domnul i-a pus piatră de temelie a bisericii sale, păstori supremi cari să pască mielușii și oile sale și cărora le-a încredințat cheile împărăției cerurilor. Apostolii și urmașii lor episcopii ieșit-au în toată lumea vestind Evanghelia la toată făptura întorcând toată lumea la Hristos: „În toată lumea a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor“ . . . Isus Hristos n'a avut executori mai fideli ai testamentului său, a învățăturilor sale evanghelice, decât tocmai pe episcopi cari ei înainte de toate și peste toate adus-au lumea la picioarele lui Hristos, și au asigurat biruința civilizației creștine adusă de Fiul lui Dumnezeu, instaurând o lume nouă pe ruinele lumii vechi păgâne.

Neîntrecut a fost zelul acestor noi Apostoli. Primii episcopi, 12 la număr, au murit până la unul, în primele linii ale luptelor susținute pentru Hristos; sunt martiri cu toții. Istoria celor dintâi trei veacuri ale creștinismului notează pe paginile de aur înainte de toate moartea glorioasă a episcopilor. Un sfânt Ignățiu de Antiohia, un sfânt Policarp de Smirna, un sfânt Ciprian de Cartagena și alții și alții, a căror nume nesfârșit este, arată, că n'au existat slujii mai credincioase ale lui Hristos decât episcopii, cei dintâi la datorie, cei dintâi la jertfă.

S'ar putea concepe fără episcopat istoria bisericii creștine? Dacă cercelăm cine au fost cei mai mari luceferi ai bisericii lui Isus Hristos, trebuie să constatăm, că au fost tocmai dâșii. Au doară n'au fost cele mai strălucitoare lumânări pe tărâmul științelor sacre, tocmai episcopii? Sf. Ambrosiu, sf. Augustin, marii doctori ai bisericii apusene, sf. Ațanasie, Ciril, Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Gregoriu Nazianzenul, ai bisericii răsăritene. N'au fost o glorie a științelor sacre un Rabanus Maurus Arhiepiscop de Mainz, un sf. Anselm, sf. Bonaventura, sf. Albert cel mare, Bossuet, Fenelon, Hefele, Kettler, Newman, Maffi și atâția alții?

N'au premers episcopii, ei deschizători de dru-

muri, cu pilda cea mai vie a dragostei aproapelui, a carității sociale, a ajutorării celor săraci: Un sf. Ciprian distribuindu-și averile însemnate săracilor, un Paulin de Nola distribuindu-și averea părințească spre scopuri de binefacere, un Teodoret distribuindu-și și el patrimoniul părințesc, un sf. Vasile cel Mare ridicând un spital pentru bolnavi la Cesareea Capadochiei, iar Ioan Gură de Aur unul grandios la Constantinopol?

N-au fost episcopii cei mai mari misionari ai lumii întorcând ei neamurile la Hristos? Un sf. Augustin întorcându-i pe Anglo-Saxoni, un sf. Bonifaciu pe Germani, sf. Remigiu pe Franci, sf. Ciril și Metodiu pe Moravi și Bulgari? Continuând această activitate până în zilele noastre, un Hartmann în Indii, un De Iacobis și Massaia în Abisinia, un Lavigerie în Africa, ca să înșir numai câțiva din falanga ilustră a misionarilor?

Cine a deschis cele dintâi școli, dacă nu tot episcopii fie în Alexandria, fie în Ierusalim, fie la Antiohia, fie la Roma, în timpurile vechi, continuând această activitate binecuvântată dealungul veacurilor în toate țările, prin Teodor de Canterbury în Anglia, prin Rabanus Maurus în Germania prin Bernardin Caracciolo la Neapol ca să nu mai pomenesc de Paris, Viena, Milano, Bologna, Washington și atâtea alte centre ilustre de școli înalte deschise tot prin osârdia unor prelați iluștri?

Nu cunosc, Iubiți Frați, o corporație mai ilustră în lume decât corpul select al episcopatului creștin. De aceea s'au ridicat întotdeauna tocmai din șirurile lor cei mai mari sfinți ai bisericii. Căci nu trebuie să se creadă că sfințenia a fost numai un privilegiu al vremurilor de demult apuse. O nu! Sfinții au ilustrat toate epocile bisericii mai ales în rândurile episcopatului. Ne-o dovedește viața unui sfânt Francisc de Sales, viața unui sfânt Carol Borromeo al lui sf. Alfons Maria de Liguori, a unui sf. Bellarmin și a atâtor altora al căror nume îmi scapă.

Da, episcopatul s'a dovedit pururea în toate domeniile și pe toată linia de vrednică slugă a lui Hristos răspândind, cu cuvântul și cu fapta, împărăția lui Dumnezeu și risipind cu amândouă mâinile harurile tainelor lui Dumnezeu, creind ceruri noi pe pământ și plâsmuind nouii fi ai noului Israel.

Acestea mi s'a părut, Venerați Frați și Fii, că trebuie să le amintesc cu această ocazie solemnă, când sărbătorim 25 de ani de episcopie a unui Venerabil confrate, a înalt Prea Sfinției Sale Dr. Valeriu Traian Frențiu. Și dânsul s'a dovedit o slugă credincioasă a lui Isus Hristos, un ispravnic harnic al tainelor împărăției Domnului, un vestitor neobosit cu cuvântul și cu fapta, al Evangheliei împărăției lui Isus, un executor fidel al testamentului lăsat nouă de Isus Hristos. Atât la Lugoj unde s'a desfășurat, prima decadă a activității sale de arhipăstor, cât și aci la Oradea-Mare, și-a ținut de sacră datorie să cerceteze de aproape, misionar neobosit, cu vreme și fără de vreme, turma și să o pască cu cuvântul adevărului, fie cu graiu viu, fie în scris prin multe epistole pastorale. A sprijinit din al său tipărirea și răspândirea literaturii religioase, fie pentru popor, fie pentru intelectuali, necruțând în această privință nicio jertfă.

Pentru ridicarea nivelului moral al poporului a sprijinit misiunile sfinte, pe teritoriul ambelor eparhii, iar pe seama clerului a organizat an de an axerții

spirituale, participând el însuși și premergând cu pildă exemplară. A dăruit cu generozitate princiară bisericilor lor, contribuind cu bani grei pentru renovarea acelorora, pentru împodobirea lor, sau noua lor construcție. Martor al multelor și preainsemnatelor jertfe în direcția aceasta din eparhia Lugojului, am fost și sunt eu însumi care i-am urmat în scaun, iar martor al jertfelor de milioane ce le-a dat pentru bisericile multe, vechi și noi și pompoase din eparhia Orăzii sunteți voi înșivă, Iubiți Fii și Venerați Frați, prezenți la această pioasă și impresionantă ceremonie.

Grija ce o poartă acest ilustru confrate de școli ne-o arată noul internat de băieți cu proporții atât de vaste, noul Seminar teologic, ne-o arată uriașa clădire ce adăpostește școala Normală, un monument „aere perennius” al vredniciei sale, ne-o arată înzestrarea lor cu pământuri întinse, gospodărite model, ne-o crată aducerea din partea dânsului la Beiuș a ilustrei Congregații a Părinților Assumpționiști, cea mai activă Congregație modernă a Bisericii, și a Maicelor assumpționiste, cărora le-a dat în seamă tineretul de ambele sexe și stabilirea la Oradea-Mare a Maicelor Notre Dame de Sion, precum și a Fraților Școlari tot aici, sub grija cărora a pus tinerele odrasle ale neamului. Grija sa pentru viața religioasă a poporului din eparhia Orăzii o arată și aducerea din parte-i pe teritoriul eparhiei a Părinților Franciscani din provincia Moldovei, cărora le-a asigurat adăpost în cartierul Ioșia și le-a încredințat atâtea parohii pe teritoriul eparhiei, unde muncesc cu rod atât de bogat.

Solicitudinea sa pentru cei săraci a manifestat-o de atâtea ori, fie față de săracii din centrul eparhiei, contribuind cu milioane grele la ușurarea sorții lor triste, fie pentru copiii nenorociți ai Basarabiei pe care el cel dintâi îi plasează pe un timp oarecare în cuprinsul eparhiei sale. Câte sume grele s'au strecurat mai apoi prin mâna lui, sau prin mâna surorii sale repausată în Domnul, Lucreția, o știe numai Dumnezeu și dânsul, după principiul să nu știe dreapta ce face stânga.

Dacă mai adăogăm la toate acestea și realizările într'adevăr minunate înfăptuite la Stâna-de-Vale, grație energiei și inițiativei sale curajoase, ridicându-se acolo ca prin farmec palate și hoteluri, adăposturi și biserici, cu instalații felurite, menite a fi în vremuri de restriște izvor de câștig pentru eparhia de Dumnezeu păzită a Orăzii-Mari atunci ne putem da seama cu adevărat că slugă credincioasă a fost și este acest ierarh a lui Isus Hristos, utilizând sută la sută talanții pe care i-a dat Dumnezeu.

Iar dacă adăogați, că toate acestea se bazează sau derivă dintr'un entuziasm, sfânt alimentat de focul sacru al liturghiei celebrare zilnic, reînnoind astfel harul în toate zilele, harul primit prin punerea mâinilor acelorora cari l-au consacrat, atunci într'adevăr viața acestui ierarh se rotunzește într'un întreg dăruitor și armonios.

În numele vostru deci, Iubiți Fii, Iubiți Frați într'u episcopat, și în numele meu personal, doresc acestui vrednic prelat să mai poată continua și de aci încolo mult și bine mănoasa și activitate pastorală, spre binele bisericii, spre înălțarea neamului pe care îl iubește cu fanatism și spre slava tronului căruia-i slujește cu credință neprecupețită.

Domnul să ni-l ocrotească și să ni-l păzească într'u lungime de zile.

M. On. Vasile Barbul citește apoi scrisoarea de felicitare a S. S. Papa Pius XI-lea :

VENERABILI FRATRI

VALEERIO TRAIANO FRENTIU
EPISCOPO MAGNO-VARADIENSI RUMENORUM
NOSTRO SOLIO ADSTANTI

PIUS PP. XI

Venerabilis Frater,
salutem et Apostolicam Benedictionem.

Perquam gratus Nobis allatus est nuntius, annum proxime expletum iri quintum ac vicesimum, ex quo ipse ad honorem episcopalem auspicato evectus es. Hac enim sacri eventus faustitate haud sane patimur Nostra deesse tibi gratulationis officia, ut, praeuentibus Nobis, iucundiores tibi obveniant filiorum significationes. Quod quidem paternae dilectionis signum exostulat in primis tua in Nos inque Apostolicam hanc Sedem fidelitas atque observantia; exostulat ardens quoque studium, quo gregem tibi commissum, antea in diocesi Lugosiensi, deinde in praeclara ista, cui etiam nunc moderaris, assidue naviterque pascendo, optime de Ecclesia meritis es. Probe enim scimus, inter cetera, quantum curarum et sollicitudinum contuleris ad sacras aedes paroeciasque aedificandas vel reintegrandas, ad instituta educationis atque eruditionis condenda fovendae, ad clericorum institutionem religiosamque populi culturam in dies provehenda. Hanc igitur pergratam episcopalis iubilaei opportunitatem libenti animo arripientes, tibi, Venerabilis Frater, de pastoralis officio tam diu diligenterque peracto paterne gratulamur, ac felicissima quaeque maximeque salutaria a divino Infante ominamur. Quo autem sollemnia proxima in maiores vertant animarum fructus, tibi ultro largimur, ut, constituta die, fidelibus Pontificali Sacro adstantibus Nostro nomine Nostraque auctoritate benedicas, plenam iisdem commissorum veniam proponens, usitalis Ecclesiae condicionibus lucranda. In auspiciis interea coelestium donorum inque praecipuae Nostrae caritatis pignus, Apostolicam benedictionem tibi, Venerabilis Frater, clero fidelibusque universis peramanter in Domino impartimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die VI mensis Ianuarii, in Epiphania Domini, anno MDCCCXXXVIII, Pontificatus Nostri XVI.

PIUS PP. XI.

VENERABILULUI FRATE

VALERIU TRAIAN FRENTIU
EPISCOP ROMÂN DE ORADEA,
ASISTENT AL TRONULUI NOSTRU

PIUS PP. XI

Venerabile Frate,
mântuire și Binecuvântare Apostolică

Ni s'a adus vestea foarte plăcută că, în curând se împlinesc 25 de ani de când ai fost înălțat la cinstea vlădicească. La acest plăcut prilej de praznic sfânt nu putem lăsa să nu-ți vină urarea Noastră de bine, ca să-ți cadă cu atât mai bine dovezile de dragoste ale fiilor tăi cari Ne-au prevenit. Acest semn de iubire părintească Ni-l cer credința și alipirea ta către acest Scaun Apostolic; îl cere și râvna înflăcărată cu care pascând harnic și neobosit turma încredințată ție, mai întâi în eparhia Lugojului, apoi în această renumită (eparhie) pe care o cârmuiești și acum, și-ai dobândit mari vrednicii pentru Biserică. Căci bine știm, între altele, câtă grije și bătaie de cap ai avut cu zidirea ori cu întregirea bisericilor și a parohiilor cu întemeierea ori cu ocrotirea așezămintelor de creștere și de învățătură, cu pregătirea clericilor și cu înaintarea tot mai mult în cele religioase a popului. Folosindu-Ne așa dară cu dragă inimă de prilejul acestui praznic vlădicesc, pe tine, Venerabile Frate, te felicităm părintește pentru slujba de arhipăstor împlinită atâta vreme și cu atâta sânguință și-ți cerem dela cel născut în Bethleem toate celea fericite și mântuitoare. Iar pentru ca aceste apropiate sărbători să poată da roade sufletești mai mari, te împuternicim ca, într-o anumită zi, în numele Nostru și cu puterea Noastră să binecuvintezi pe credincioșii cari vor veni la slujba ta arhierească, dându-le deplină iertare de pedepsele păcatelor, în felul obișnuit al Bisericii. Ca cheazășie a harurilor cerești și ca dovadă de dragostea Noastră deosebită, cu toată iubirea în Domnul îți dăm ție, Venerabile Frate, clerului și tuturor credincioșilor Binecuvântarea Apostolică.

Dată în Roma, la Sfântul Petru, în ziua a 6-a a luni Ianuarie, la arătarea Domnului, în anul 1938, al pontificatului Nostru al 16-lea.

PIUS PP. XI.

Arhieriei ascultă în picioare Scrisoarea S. Părinte.

iar Păr. Gavril Stan pe cea a S. Congregației Orientale :

Sacra Congregație Orientală
Prot. 1212/28

Città del Vaticano
10 Ianuarie 1938.

Exc. Sale

PREA SF. VALERIU TRAIAN FRENȚIU
episcop

Oradea-Mare

*Excelență,
Prea Sfințite,*

Dumineca viitoare, la 16 Ianuarie, Excelența Voastră încunjurat de dragostea fiească și recunoscătoare a întregului cler și a credincioșilor acestei renumite eparhii, va prăznuți sărbătorește a 25-a aniversare a hirotonirii sale episcopale.

Pentru aceasta împrejurare, atât de scumpă inimii de păstor a Excelenței Voastre, Ea va primi dovezi deosebite de sinceră alipire din partea supușilor Săi și călduroase mărturii de stimă din partea confrăților Săi în Episcopat și din partea autorităților civile, cari cunosc și prețuiesc bine vredniciile Excelenței Voastre. Sunt sigur însă că cea mai mare bucurie o va avea Excelența Voastră primind Scrisoarea Papală, pe care am plăcere de a Vi-o transmite, prin care însuși Sf. Părinte a binevoit a lua vie parte la serbările jubilare. În acest august document Sanctitatea Sa relevă câteva din multele merite dobândite de Excelența Voastră în 25 de ani de fecund apostolat episcopal și de aceea era cu dreptul ca Supremul Păstor al Bisericii să facă să ajungă glasul său părintesc de laudă la Excelența Voastră, care a știut să dobândească cu ușurință inima fiilor și stima tuturor.

Excelența Voastră, sorotind înaintea lui Dumnezeu anii lungi de slujbă pastorală, se poate bucura că a întrebunțat o parte atât de mare a vieții Sale pentru înaintarea spirituală a iubitei Sale eparhii care — în semn de recunoștință — roagă pe Domnul să binevoiască a ține prețioasa

Sa vieată la mulți ani, ca să se poată folosi încă de înțelepciunea și bunătatea Sa pastorală.

Această S. Congregație, de bună seamă, nu poate să fie absentă dela o împrejurare atât de fericită și eu am marea plăcere de a exprima Excelenței Voastre bucuria mea și urările de bine și de a mă face interpretul sentimentelor Excelenței Sale P. S. Asesor, ale P. S. Substituit și tuturor funcționarilor cari, bucurându-se cu Excelența Voastră, urează cu căldură ca această eparhie să se bucure încă timp foarte îndelungat de râvna episcopală a iubitului ei chiriarh.

Mă folosesc de împrejurare pentru a-mi arăta simțimintele de deosebit respect
al Excelenței Voastre Prea Sfințite
iubitur frate

Eugen Card. Tisserant,
secretar.

Iosif Cesarini,
asesor.

La Cuminecare un impunător număr de credincioși, mai ales intelectuali, s'a apropiat de sf. masă oferindu-si sf. împărtășanie pentru bunul Arhiepiscop. La sfârșitul Liturghiei I. P. S. Sa Episcopul eparhiot, printr'o facultate specială acordată cu acest prilej de S. Părinte, a împărtășit celor de față Bindecuvântarea Apostolică împreună cu indulgență pleneră pe lângă condițiile obișnuite: mărturisire, cuminecare și rugăciuni la intențiunea S. Părinte. Liturghia aceasta a fost, poate, cea mai frumoasă și impresionantă slujbă din câte a văzut bătrâna catedrală din Oradea.

După înapoierea Inalților Arhieriei la reședință un grup de seminariști au prezentat sărbătoritului un splendid album cu fotografia tuturor elevilor, clericilor și superiorilor actuali din Seminar. Ex. Sa a primit vădit mișcat acest simbol al dragostei ce i-o poartă sutele de elevi din Seminar, cari se împărtășesc din belșug de generozitatea și mecenatismul Părintelui bun. Corul Catedralei i-a prezentat o frumoasă icoană în gobelin, reprezentând pe S. Cecilia patroana muzicii.

La masa familiară oferită de I. P. S. Sa a toastat Excelența Sa Mitropolitul, arătând numeroasele rea-

Arhieriei în altar. după Evanghelie.

lizări și fapte bune din acest sfert de veac de episcopie a sărbătoritului. Îi urează ca Pronia cerească să-i hărăzească încă mulți ani pentru a putea fi spre folosul Bisericii și a Neamului. În numele Bisericii latine a rostit, un mișcător cuvânt în românește. Ex. Sa Episcopul Ștefan Fiedler, iar D-l Alexandru Borza aduce prinosul A. G. R. U.-lui și a Universității din Cluj, care îl socotește printre ctitorii ei pentru grădina botanică subalpină înființată și pusă la dispoziția ei în admirabila stațiune climaterică din Stâna-de-Vale.

Tuturor le răspunde sărbătoritul, spunând că tot ce a făcut, a făcut cu ajutorul lui Dumnezeu spre care își îndreaptă în întâiul rând gândurile de recunoștință. Mulțumește apoi tuturor celor ce au venit la acest praznic al său și mai ales Ex. Sale Mitropolitului căruia îi dorește ca paliul mitropolitan pe care în aceea zi l-a folosit întâia oară, să-l poată purta cel puțin 25 de ani.

Din numeroasele telegrame de felicitare primite dela fruntașii vieții noastre publice reținem următoarele :

Cu prilejul împlinirii celor 25 ani de rodnică păstorire și muncă în via Domnului, Vă rog să primiți Prea Sfinte Părinte, expresiunea celor mai calde sentimente de venerațiune pe care ni le-au inspirat totdeauna slujitorii altarului cari au fost la înălțimea misiunii sfinte ce au de îndeplinit.

OCTAVIAN GOGA.

Te rog în această fericită zi de aniversare să primești recunoștința noastră, a tuturor fiilor sufletești, pentru munca păstorească binecuvântată și atât de rodnică și urările noastre de viață lungă și deplină mulțumire sufletească. Cu sărutarea sfinței drepte, prea devotat

IULIU MANIU.

Înalt Prea Sfințite, aflând abia în clipa din urmă că ați împlinit un sfert de veac de activitate plămădească, Vă rog să primiți expresiunea felicitărilor mele cordiale împreună cu cele mai bune urări de sănătate deplină și în al doilea sfert de veac.

Ministru LUPAȘ.

Citta del Vaticano,

Cu respectuoasă afecțiune rog a primi viile mele felicitări pentru prețioasa aniversare și cele mai călduroase urări de lungă și tihnită păstorire.

Ministru VASSILIU.

Cu trenurile de după masă au plecat toți Arhieriei și oaspeții veniți din mari depărtări, ducând cu sine frumoase și neșterse amintiri dela această duioasă și sfântă sărbătoare.

PARTEA OFICIALĂ

No. 514/1938

Te Deum pentru Preafericitul Părinte.

În 6 Februarie crt. se împlinesc 16 ani de când Preafericitul Părinte Papa Pius al XI-lea a fost ales Cap văzut al Bisericii, iară în 12 Februarie crt. 16 ani dela încoronarea Sa de Pontifice al Bisericii Romane.

Pentru ca și cu ocaziunea acestor aniversări ale Preafericitului nostru Părinte să ne arătăm credința și dragostea noastră către supremul Cap al Bisericii lui Hristos și să ne manifestăm adâncă noastră recunoștință pentru nenumăratele sale binefaceri, lăsăm ca în Dumineca următoare a aniversării încoronării, adevă în 13 Februarie crt., în toate bisericile noastre, la sfârșitul sfinte Liturghii, să se officieze un Te Deum cântându-se Doxologia cea mare și citindu-se rugăciunea pentru Papa.

Oradea, 1 Februarie 1938.

No. 420/1938.

Distincții, promovări și numiri în Cler.

1. Au fost numiți protopopi onorari: M. On. Vasile Anca din Ghenetea, M. On. Leontin Ciula din Beltiug, M. On. Iosif Nistor din Salonta și M. On. Vasile Pop din Mădaras.

2. M. On.-lui Teodor Lazin din Sfârnaș i s'a dat dreptul de a purta brău roșu.

3. M. On. Demetriu Hălmăgianu din Ciutelec a fost promovat de paroh și distins cu brâu roșu.

4. Au fost promovați de parohi: On. Liviu Marele din Ioaniș, On. Alexandru Găvrus din Rușeni și On. Virgil Sima din Periceiu.

5. On. Silviu Sălăgianu din Dieceza Lugojului a trecut în Dieceza noastră și a fost numit, în mod interinal administrator parohial la Andrid.

Oradea, Șed. Cons. din 27 Ianuarie 1938.

No. 513/1938.

Preoții nu pot participa la propaganda politică.

Spre orientarea Ven. Cler și pentru strictă conformare comunicăm, că în Consiliul de Miniștri din 25 Ianuarie crt. s'a decis că: »se interzice oricărui funcționar public participarea la propaganda sau demonstrațiunile politice, chiar și preoților și învățătorilor, afară de cazurile când vreunul din aceștia din urmă figurează pe listele de candidați«.

Deodată atragem atențiunea Ven. Cler, că preoții diecezani conform dispozițiunilor canonice nu pot candida la Cameră sau Senat fără învoirea prealabilă a Ordinariatului. Contraveniențelor li se vor aplica sancțiunile canonice.

Oradea, 3 Februarie 1938.

No. 3/1938.

Concurs la postul de cantor din Șumal.

Pentru complectarea postului de cantor din parohia Șumal, jud. Sălaj, protopopiatul Șimleului, se publică concurs pe data de 20 Februarie 1938.

Retribuțiuni:

1. 7 $\frac{1}{2}$ jug. cad. pământ arător, 1 jug. fânaș.
2. Drept de pășune.
3. Drept de lemne din pădurea comunală.
4. Stoalele îndatinat.

Concurenții se vor prezenta în una din Dumineci, până la data de 20 Februarie, sau chiar și în aceea zi, fiind și cea din urmă, la sf. Liturghie, aducând cu sine și actele recerute.

Șumal, la 18 Ianuarie 1938.

Curatorul

Anunț.

Institutul Sf. Vincențiu (Oradea, str. Nogall No. 5.) angajează pentru elevele din Internatul gimnazial, o D-șoară-pedagoagă, româncă greco-catolică, din familie bună, de preferință învățătoare și care cari nu vorbește limba maghiară, având datoria de a se ocupa cu elevele după masă la meditarea studiilor. Retribuția: 500 lei și întreținere, sau 1000 lei fără întreținere. Petiționarele se vor adresa Superiorității numitului Institut.

Tipografia Românească. Oradea.

BANCA „UNIREA“ S. A. ORADEA

Convocare

Domnii acționari ai Băncii »Unirea« S. A. Oradea sunt convocați prin aceasta la a VIII-a (a opta) Adunare Generală Ordinară care se va ține în Oradea, Sâmbătă în 26 Februarie 1938, la ora 17 (5 p. m.) în localul institutului din Oradea, Strada Episcopul Pavel No. 2, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea și Constituirea Adunării Generale.
2. Raportul Consiliului de Administrație.
3. Raportul Comitetului de Cenzori.
4. Stabilirea Bilanțului anului de gestiune 1937, hotărâre asupra profitului net și descărcarea Consiliului de Administrație și a Comitetului de Cenzori.
5. Eventuale propuneri.

Oradea, la 22 Ianuarie 1938.

Consiliul de Administrație

Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1937.

Activ: Cassa numerar 262.939, Disponibil la B. N. R. 9768, Titluri românești cotate la bursă 26.000, Plasamentul fondului de rezervă 26.000, Cambii fără garanții 1.374.690, Cambii garantate cu ipotecă 923.300, din care reescontat 271.000, Debitori fără garanții 1.452.094, Debitori garantați cu ipotecă 953.658, Debitori beneficiind de moratoriu 16.685.176, Imprumuturi pe termen lung 3.717.670, Conturi diverse 149.771, Mobilier și rechizite 248.942, Total: 25.830.008.

Conturi de Ordine: Cauțiuni statutare 390.000, Efecte în gaj în portofoliu 1.835.550, Ipoteci, ces. garanții 15.528.500, Debitori de titluri 1.220.500, Depozite de titluri 194.000, Efecte spre incasare 4.500, Titluri în gaj 43.500, Total: 19.216.550.

Pasiv: Capital social: 10.000.000, Fond de rezervă 35.530, Fond special pt. creanțe dubioase 333.594, Fond de pensii 185.664, Alte fonduri 843, Depuneri spre fructificare din țară cu livrete pe termen 13.326.441, Creditori din țară 1.412.210, Angajamente de reescont la B. N. R. 271.000, Conturi diverse 194.983, Conturi transitorii 37.930, Sold 31.813, Total: 25.830.008.

Conturi de Ordine: Deponenți de cauțiuni statutare 390.000, Deponenți de efecte în gaj 1.835.550, Deponenți de ipotecă, ces. garanții 15.528.500, Deponenți de titluri în gaj 43.500, Deponenți de titluri 1.414.500, Remitenți de efecte spre incasare 4.500, Total: 19.216.550.

Contul Profit și Pierdere încheiat la 31 Decembrie 1937.

Debit: Cheltuieli de Administrație: Salarii și indemnizații 271.512, Diverse 81.758, Dobânzi plătite la Depuneri 189.148, Dobânzi plătite la reescont 15.730, Impozite și taxe 14.909, Beneficiul net 31.813, Total: 604.870.

Credit: Dobânzi incasate dela Debitori 136.241, Dela Portofoliul de Scont 451.898, Comisioane 1681, Venitul portofoliului de titluri 4.050, Beneficii diverse 11.000, Total: 604.870.

Consiliul de Administrație

Redactor: Coriolan Tămăian